09/03/2021

Η Εαρινή Επίθεση των Ιταλών

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Στις 4:30 π.μ. της 9ης Μαρτίου 1941 ο Μουσολίνι έλαβε θέση στο προκεχωρημένο παρατηρητήριο της Ρεχόβα για να παρακολουθήσει ως άλλος Ξέρξης τον θρίαμβο των στρατιωτών του. Ποτέ άλλοτε κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ανώτατος στρατιωτικός ηγέτης δεν βρέθηκε τόσο κοντά στην πρώτη γραμμή της μάχης. Στις 6:30 το πρωί δίνει το σύνθημα της επίθεσης, που ξεκινά με μπαράζ πυροβολικού κατά των ελληνικών θέσεων σε όλο το μήκος του μετώπου.

Ήταν η τρίτη και τελευταία φάση του Ελληνοϊταλικού Πολέμου, που είχε ξεκινήσει στις 28 Οκτωβρίου 1940 με την ιταλική εισβολή στα ελληνοαλβανικά σύνορα (πρώτη φάση). Από τις 14 Νοεμβρίου ο ελληνικός στρατός είχε περάσει στην αντεπίθεση και στα τέλη του 1940 είχε καταλάβει σχεδόν όλη τη Βόρειο Ήπειρο (δεύτερη φάση).

Με την κατάληψη της Κλεισούρας (10 Ιανουαρίου 1941) το μέτωπο

σταθεροποιήθηκε όλο το χειμώνα σε μια γραμμή που ξεκινούσε από το Πόγραδετς στη λίμνη Αχρίδα και κατέληγε στο Ιόνιο Πέλαγος στα βόρεια της Χειμάρρας. Ο Μουσολίνι, που είχε ξεκινήσει στις 28 Οκτωβρίου 1940 για ένα «στρατιωτικό πικ-νικ» στην Ελλάδα, αντιμετώπιζε τη χλεύη των συμμάχων του Γερμανών και τη διακύβευση του κύρους του φασισμού.

Χρειαζόταν επειγόντως την αναστροφή της κατάστασης με μια στρατιωτική επιτυχία. Κατ’ αρχάς φόρτωσε την αποτυχία στον επικεφαλής των ιταλικών δυνάμεων στην Αλβανία στρατηγό Σόντου και τον αντικατέστησε με τον αρχηγό του Γενικού Επιτελείου στρατάρχη Ούγκο Καβαλέρο. Στη συνέχεια διέταξε τους επιτελείς του να εκπονήσουν σχέδια για την ιταλική αντεπίθεση, που θα διηύθυνε ο ίδιος (1 Ιανουαρίου 1941). Γνώριζε ότι ο Χίτλερ είχε λάβει την απόφαση να επιτεθεί στην Ελλάδα (Σχέδιο Μαρίτα) και ήθελε να τον προλάβει και να καταλάβει πρώτος αυτός τη χώρας μας. Μία ιταλική επιτυχία θα έθετε υπό τον έλεγχο του Άξονα το σύνολο των Βαλκανίων και θα εξοικονομούσε γερμανικές δυνάμεις για την Επιχείρηση Μπαρμπαρόσα (εισβολή στη Σοβιετική Ένωση).

Ο Ντούτσε άρχισε να ενισχύει τις δυνάμεις του στην Αλβανία με πρόσθετες μεραρχίες, που έφθασαν την παραμονή της επίθεσης στις 25, έναντι των 12 που θα παρέτασε η Ελλάδα. Ο αρχιστράτηγος Παπάγος και το επιτελείο του είχαν πολύ καλή πληροφόρηση για τις κινήσεις των Ιταλών από την Ιντέλιτζενς Σέρβις. Δεν μπορούσαν να μετακινήσουν περισσότερες δυνάμεις στο μέτωπο, γιατί έπρεπε να ενισχυθεί και η μακεδονική μεθόριος, λόγω της αναμενόμενης γερμανικής επίθεσης. Το επιτελείο πόνταρε πολύ στο ηθικό των ελλήνων στρατιωτών, που παρέμενε ακμαιότατο, όπως και στις πρώτες μέρες του πολέμου.

Το πρωί της 2ας Μαρτίου 1941 ο Μουσολίνι πέταξε με αεροπλάνο από το Μπάρι στα Τίρανα για να αναλάβει προσωπικά ο ίδιος τη διεύθυνση της επιχείρησης Πριμαβέρα (Άνοιξη), όπως ονομάστηκε η ιταλική επίθεση. Τις επόμενες μέρες επισκέφθηκε όλες τις μεραρχίες του μετώπου συνέφαγε με στρατιώτες και αξιωματικούς και προσπάθησε να τους ανυψώσει το ηθικό. Τους τόνισε ότι μια νίκη θα είχε εξαιρετική σημασία για τη δόξα και το γόητρο της Ιταλίας. Στις 4:30 π.μ. της 9ης Μαρτίου 1941 ο Μουσολίνι έλαβε θέση στο προκεχωρημένο παρατηρητήριο της Ρεχόβα για να παρακολουθήσει ως άλλος Ξέρξης τον θρίαμβο των στρατιωτών του. Ποτέ άλλοτε κατά τη διάρκεια του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου ανώτατος στρατιωτικός ηγέτης δεν βρέθηκε τόσο κοντά στην πρώτη γραμμή της μάχης. Στις 6:30 το πρωί δίνει το σύνθημα της επίθεσης, που ξεκινά με μπαράζ πυροβολικού κατά των ελληνικών θέσεων σε όλο το μήκος του μετώπου.

Τρεις ώρες αργότερα αρχίζουν οι καθαυτό επιχειρήσεις, με την προσβολή των ελληνικών θέσεων στη διάβαση της Κλεισούρας. Σε ένα μέτωπο μόλις πέντε χιλιομέτρων, οι Ιταλοί επιτέθηκαν με 7 μεραρχίες και 156 τηλεβόλα, ενώ είχαν στη διάθεσή τους 400 αεροπλάνα. Μια προέλαση των ιταλικών δυνάμεων θα προκαλούσε μεγάλο ρήγμα στις ελληνικές θέσεις και θα άνοιγε τον δρόμο για τα Γιάννινα. Ο ίδιος ο Ντούτσε εξέδιδε συνεχώς διαταγές προς τον στρατηγό Ούγκο Καβαλέρο, τους σωματάρχες και τους διοικητές των μονάδων.

Οι μάχες που δόθηκαν ήταν σκληρές και συχνά εκ του συστάδην, με ξιφολόγχες και χειροβομβίδες. Οι αλλεπάλληλες εφορμήσεις των Ιταλών για την κατάληψη των στρατηγικών υψωμάτων γύρω από την Κλεισούρα αποκρούονταν με επιτυχία από τους αμυνομένους. Ο Μουσολίνι αντικαθιστούσε αμέσως τις αποδεκατισμένες μεραρχίες του με νέες, αδιαφορώντας για τις ανθρώπινες ζωές.

Ιδιαίτερες στιγμές ηρωισμού, αλλά και φρίκης καταγράφηκαν στο Ύψωμα 731 του βουνού Τρεμπεσίνα. Από τις 9 έως τις 19 Μαρτίου οι άνδρες του 5ου Συντάγματος Πεζικού που το υπερασπίζονταν δέχθηκαν πάνω από 18 επιθέσεις από τους Ιταλούς. Το βουνό, γεμάτο καστανιές, στην κυριολεξία ανασκάφηκε από τους βομβαρδισμούς και έγινε «κρανίου τόπος». Οι μαχητές του αναγκάστηκαν να καλύπτονται πίσω από πτώματα ιταλών στρατιωτών. Στο τέλος, με την κραυγή «ΑΕΡΑ» και εφ’ όπλου λόγχη, οι έλληνες φαντάροι απώθησαν τους επιτιθέμενους Ιταλούς, γράφοντας σελίδες δόξας και μεγαλείου.

Μέρα με τη μέρα, ο Μουσολίνι έβλεπε ξεκάθαρα ότι η επιχείρηση Πριμαβέρα εξελισσόταν σ’ ένα μεγαλοπρεπέστατο φιάσκο. Το συνειδητοποίησε πλήρως το πρωί της 21ης Μαρτίου 1941, όταν κάλεσε τον φίλο του στρατηγό Πίκολο για να του ανακοινώσει ότι θα εγκαταλείψει το μέτωπο. «Σε κάλεσα εδώ επειδή

αποφάσισα να γυρίσω αύριο στη Ρώμη... Μου έρχεται εμετός μέσα σε αυτή την ατμόσφαιρα» και στη συνέχεια, γεμάτος οργή, ξέσπασε κατά των αξιωματικών του: «Με εξαπάτησαν, δεν κάναμε ούτε ένα βήμα προς τα εμπρός. Τους περιφρονώ βαθύτατα!». Την ίδια μέρα, ο Υπουργός Εξωτερικών της Μεγάλης Βρετανίας, Άντονι Ίντεν τηλεγραφούσε στον πρωθυπουργό Αλέξανδρο Κορυζή, προκειμένου να τον συγχαρεί για την «περίλαμπρον ελληνικήν νίκην». Το πρωί της 22ας Μαρτίου ένας τσακισμένος και ταπεινωμένος Μουσολίνι έπαιρνε τον δρόμο της επιστροφής για τη Ρώμη. Ο στρατός είχε υποστεί πανωλεθρία, με 12.000 νεκρούς και 3.000 τραυματίες. Οι απώλειες της ελληνικής πλευράς ανήλθαν σε 1.200 νεκρούς και 4.000 τραυματίες.

Το τέλος του ελληνοϊταλικού πολέμου δεν υπήρξε αποτέλεσμα μιας νέας αποφασιστικής σύγκρουσης μεταξύ των δύο πλευρών, αλλά της γερμανικής εισβολής στην Ελλάδα από τις 6 Απριλίου 1941. Στις 12 Απριλίου το ελληνικό Γενικό Επιτελείο, θορυβημένο από την ταχύτατη προέλαση των Γερμανών, διέταξε την οπισθοχώρηση από την Αλβανία. Οι Ιταλοί κατέλαβαν την Κορυτσά (14 Απριλίου) και έφτασαν στις Πρέσπες (19 Απριλίου). Μετά τη συνθηκολόγηση της 20ης Απριλίου, πέρασαν σε ελληνικό έδαφος τρεις μέρες αργότερα. Μόνο τότε ο Μουσολίνι ξεκίνησε να κομπάζει για το ιταλικό Mare Nostrum.

Πηγή: sansimera.gr